

РЕЗЮМЕТА

на научни трудове на

гл. ас. д-р Николай Николаев Величков

катедра „Икономикс“, УНСС

(които не повтарят публикациите, представени за присъждане на ОНС „доктор“ и за заемане на академична длъжност „главен асистент“)

Относно:

Участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономия (микроикономика, макроикономика и фискална политика)“, обнародван в Държавен вестник, бр. 70 от 15.08.2023 г.

София, 2023 г.

1. МОНОГРАФИЯ – ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД

1.1. Величков, Н., Бюджетни разходи в страните от Европейския съюз: динамика, структури и макроикономическа обвързаност, ИК-УНСС, 2023, ISBN 978-619-232-693-7

Основната цел на монографията е да се направи комплексно изследване на динамиката, структурните характеристики и макроикономическата обвързаност на бюджетните разходи в страните от Европейския съюз, като се открият техните различия в старите и новите държави членки.

Обект на изследването са разходите на държавното управление в страните от ЕС през периода 2000-2020 г. Предмет на изследването са макроикономическите проекции на поведението на бюджетните разходи и на техните съставни компоненти, разгледани през призмата на различията в старите и новите държави-членки на Съюза.

Постигането на основната цел на изследването се реализира чрез изпълнението на следните групи изследователски задачи:

Първо, анализ на водещите теоретични възгледи и резултати от емпирични изследвания за стабилизационната роля на бюджетните разходи и тяхната връзка с дългосрочната макроикономическа динамика през призмата на своеобразията между старите и новите държави-членки на ЕС.

Второ, систематизиране на набор от показатели и тяхното структуриране на различни равнища на агрегация, представяне на познавателната същност на тези индикатори и селектиране на необходимата статистическа информация.

Трето, очертаване на своеобразията в динамиката на крайните потребителски разходи на правителството в старите и новите страни-членки на ЕС, характеризиране на различни им структурни разрези, разкриване на относителната значимост на съставните им компоненти в равнището на общото правителствено потребление и на брутния продукт и оценяване на приносите на отделните структурни елементи за прираста на правителствените разходи за крайно потребление и за темпа на икономически растеж.

Четвърто, извеждане на особеностите в динамиката на правителствените инвестиции в старите и новите държави-членки на Съюза, анализиране на относителната им значимост в брутния вътрешен продукт и определяне на техните приноси в темповете на прираст на реалния БВП.

Пето, изследване на основните характеристики в поведението на общите разходи на държавното управление и съществуващите взаимовръзки с макроикономическата

динамика в старите и новите държави членки, проследяване на промените във времето на относителните тегла на отделните компоненти на разходите в БВП, открояване на значимостта на тези компоненти в равнището и прираста на общите разходи, както и на техните проекции върху съвкупната икономическа активност.

Монографията е структурирана в три глави. В първата глава се прави анализ на най-важните теоретико-емпирични виждания и заключения за макроикономическата обвързаност на бюджетните разходи през призмата на тяхната роля за смекчаване на проявлението на икономическата нестабилност и за стимулиране на икономическия растеж, като тези схващания се интерпретират въз основа на съществуващите особености между старите и новите страни-членки на Европейския съюз. Наред с това в тази глава се представя и методологичната рамка за извършване на емпиричното изследване, като се разкрива комплексният характер на използвания подход, прави се операционализация на основните категории и се извеждат най-важните методологични предпоставки на анализа. Във втора глава се представят основните характеристики на динамиката на крайните потребителски разходи и инвестициите на правителството, идентифицират се различни структурни разрези на правителственото потребление и се очертават най-важните специфики в отделните им компоненти в контекста на взаимодействието им с макроикономическата динамика и своеобразията между старите и новите страни-членки на ЕС в рамките на обособени времеви интервали. В трета глава фокусът е поставен върху общите разходи на държавното управление в страните от ЕС, като се изследва както собствената им динамика във времето, така и тяхната връзка с промените в БВП. В рамките на тази глава е направен анализ и на разходите в съответствие с тяхната икономическа и функционална класификация, като се представят основните им структурни характеристики, очертават се своеобразията на тяхната динамика във времето и спецификите на техните макроикономически проекции и се извеждат приликите и различията на тяхното проявление в старите и новите страни-членки на ЕС.

Направеният в монографията анализ на динамиката, структурните характеристики и макроикономическата обвързаност на бюджетните разходи в страните от Европейския съюз разкрива наличието на своеобразия между старите и новите държави членки. Те се отнасят до определени количествени и качествени характеристики на протичащите процеси във времето и на установените връзки и зависимости. Съществуването на тези особености се обяснява с действието на широка съвкупност от фактори и условия, които са в състояние да повлияят върху различни измерения на изследваните взаимодействия и тяхното реално проявление.

Монографията е в обем от 242 страници, в т.ч. увод, три глави, заключение, приложения и използвана литература.

2. ГЛАВИ ОТ КОЛЕКТИВНИ МОНОГРАФИИ

2.1. Ралева, С., Величков, Н., „Тема 2: Инфлация“ от Първа част „Теория и методология“, Глава в кол. монография: „Анализ на макроикономическото и финансово състояние на България през 2014, 2015 и 2016 г.“, ИК-УНСС, 2019, с. 30-41, ISBN 978-619-232-189-5

В разработката се прави анализ на водещите измерители на инфлацията, като се представят техните основни методологични предимства и недостатъци. Характеризират се техните възможности да допринесат за изясняване на определени специфики и перспективи за развитието на инфлацията. Важна страна на инфлационния процес представляват неговите структурни своеобразия, които се изясняват чрез различни разрези на икономиката и на индекса на потребителските цени. В анализа се правят три структурни проекции, които позволяват да се открие влиянието на конкретни проинфлационни фактори. Те се отнасят до: декомпозиране на общия индекс на потребителските цени до индекса на цените на отделни групи стоки и услуги; диференциране в потребителската кошница на стоки и услуги с контролирани и неконтролирани цени; специфичния натиск върху цените в отделните сегменти на икономиката. Динамиката на общото ценово равнище се определя от сложното и противоречиво въздействие на множество фактори и предпоставки. Във връзка с това се изяснява тяхната роля, коментират се зависимостите между техните изменения и се интерпретират възможните проекции върху ценовата динамика.

2.2. Ралева, С., Величков, Н., „Тема 2: Инфлация“ от Втора част „Макроикономическо и финансово състояние на България през 2014 и 2015 г.“, Глава в кол. монография: „Анализ на макроикономическото и финансово състояние на България през 2014, 2015 и 2016 г.“, ИК-УНСС, 2019, с. 186-192, ISBN 978-619-232-189-5

В публикацията се изследва ценовата динамика в България през 2014 г. и 2015 г., като се прави и сравнителен анализ с други държави-членки на ЕС. Констатира се, че дефлацията у нас, измерена чрез промяната в ИПЦ спрямо предходния период, продължава и през 2014 г., като е отчетено намаляване на нейната интензивност. В

динамиката на общото равнище на цените през първите седем месеца на 2015 г. се открояват определени особености, които са подробно анализирани. Изследват се и промените в ХИПЦ спрямо предходния период, както и средногодишните изменения на ИПЦ и ХИПЦ, като се очертават определени сходства и различия. Фокус в разработката се поставя и върху стойностите ИЦП на вътрешния пазар и дефлатора на БВП. През 2014 г. паралелните изменения в ИПЦ и ИЦП свидетелстват, че понижаването на ценовото равнище в икономиката е функция и на намаляването на производствените разходи, като тази зависимост се установява и през първите три месеца на 2015 г., както и през месец юли на 2015 г. При декомпозирането на общия ИПЦ се отбелязва, че през 2014 г. най-висок ръст има ценовият индекс на услугите, а през 2015 г. се открояват определени своеобразия по месеци на цените на агрегираните групи стоки и услуги. Във връзка с промяната на курса на лева спрямо американския долар, се констатира, че задържащото влияние на цените на вноса върху общата динамика на цените през 2014 г. е по-скоро проекция на поскъпването на лева спрямо долара през предходната година, както и на собствената ценова динамика на вносните стоки. По отношение на преобладаващото понижаване на цената на петрола през времеви интервал се посочва, че неговото въздействие върху вътрешните цени на горивата и транспортните услуги, както и върху вносните потребителски стоки и оттам върху инфлацията е сравнително ограничено, което се обяснява и със съществуването на лагов ефект. Значимо място в разработката е отделено и на връзката между промените в работната заплата и производителността на труда, както и на отклонението на реалния БВП от неговото потенциално равнище и техните проекции върху ценовата динамика.

2.3. Ралева, С., Величков, Н., „Тема 2: Инфлация“ от Трета част „Макроикономическо и финансово състояние на България през 2016 г.“, Глава в кол. монография: „Анализ на макроикономическото и финансово състояние на България през 2014, 2015 и 2016 г.“, ИК-УНСС, 2019, с. 385-392, ISBN 978-619-232-189-5

Разработката е посветена на динамиката на общото равнище на цените в България през 2016 г., нейната факторна обусловеност и структурните ѝ характеристики. Посочва се, че развитието на инфлацията през 2016 г. отразява влиянието на различни екзогенни и ендогенни фактори, които са представени и интерпретирани. Очертава се тенденция на слабо възходящо изменение на средното ценово равнище и постепенно ограничаване на

дефлационните тенденции, като очакванията са за продължаващо плавно нарастване на инфлационния темп в резултат преди всичко на повишаване на международните цени на петрола и основните суровини и лаговете им ефекти върху вътрешните цени. Констатира се, че ниските инфлационни и дори дефлационни темпове са типични за всички държави-членки на ЕС, като у нас е регистрирано най-ниското равнище на ХИПЦ. Въз основа на анализ на алтернативните на ИПЦ ценови индекси се определя въздействието на промените в производствените разходи и цените на вноса върху вътрешната инфлация. Прави се извода, че ефектът от намаляване на цените на вноса се пренася върху потребителските цени, включително и по линия на предлагането посредством цените на производител на вътрешния пазар. Изследването на ценовите изменения в различните групи стоки и услуги показва, че те са пряко или косвено детерминирани от динамиката на вносните цени и цените на производител на вътрешния пазар. Ограничаващото инфлацията въздействие на цената на петрола има силно изразено проявление в началото на 2016 г., докато през втората половина на годината положителните значения на темповете на прираст на ИПЦ са в съответствие с възходящата динамика на цените на петрола. Стига се до заключението, че през 2016 г. нарастването на работните заплати изпреварва ръста на производителността на труда, което води до повишаване на средните производствени разходи, но не се наблюдава съществено стимулиращо въздействие върху цените. Причина са и по-ниските производствени разходи на фирмите, произтичащи от намаляването на цените на междинните стоки. Също така се посочва, че по-слабият ръст на съвкупното търсене не оказва съществен натиск за повишаване на крайните потребителски цени. В средносрочен план обаче очакванията са за по-силно изразена възходяща динамика на търсенето, която да се проектира и върху общата ценова динамика.

3. УЧЕБНО ПОМАГАЛО

3.1. Damyanov, D., Velichkov, N., Macroeconomics, Study Guide, Publishing Complex – UNWE, 2021, ISBN 978-619-232-504-6

Учебното помагало е предназначено за студентите, които изучават Макроикономика в УНСС, както и в други висши училища, където се преподават подобни дисциплини. То е единственото към момента в областта на макроикономиката, разработено на английски език от преподаватели в катедра „Икономикс“, и съответстващо на съществуващата учебна програма в УНСС. Съдържанието на учебното

помагало е съобразено с водещите световни учебници в тази област и може да служи за проверка и задълбочаване на придобитите знания. При неговото разработване са използвани различни учебни формати със съвременни примери от реалната икономика, които подчертават дискуссионните въпроси, съставляващи ядрото на макроикономиката днес.

Учебното помагало съдържа 15 теми. Всяка тема включва няколко обособени части, с които се цели студентите да бъдат подпомогнати в усвояването както на фундаменталните теоретични концепции, така и на нови идеи и приложения на съответните постановки. В първата част са представени най-важните схващания, определения и зависимости за конкретната тема. В частта „ключови термини“ студентите следва да установят подходящата дефиниция на представените термини. При въпросите с многовариантен избор трябва да се посочи верния отговор на еднозначно дефинирани въпроси, които са с различна степен на трудност. Частта „вярно или невярно“ съдържа кратки твърдения относно най-важните моменти от дадена тема, които следва да се разграничат на верни и неверни. Последните две части на всяка тема включват задачи и проблеми за дискусия. При задачите знанията на студентите се проверяват чрез конкретни числови и графични задания. Дискуссионните въпроси насочват вниманието на студентите към нови насоки на съответните теоретични концепции и тяхното по-задълбочено осмисляне, както и към прилагане на придобитите знания при анализиране на реални процеси и явления в икономиката.

Отговорите на всички въпроси и задачи, с изключение на тези за дискусия, са поместени в края на помагалото, като при отговорите на задачите е дадено подробно решение.

Учебното помагало е в обем от 316 страници и включва предговор, петнадесет теми, отговори и литература.

4. СТАТИИ, ИНДЕКСИРАНИ В ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ

4.1. Величков, Н., Производителни и непроизводителни правителствени разходи в избрани държави членки на ЕС от Централна и Източна Европа, Бизнес посоки, бр. 1, 2021, с. 43-48, ISSN (print) 1312 – 6016, ISSN (online) 2367 – 9277

В статията се извършва групиране на правителствените разходи за крайно потребление на производителни и непроизводителни чрез използване на

функционалната класификация – КОФОГ. Въз основа на това се изследва динамиката на производителните и непроизводителните правителствени разходи в шест държави-членки на ЕС от Централна и Източна Европа (България, Чехия, Хърватия, Унгария, Полша и Румъния) за периода 2000-2019 г. Извършения емпиричен анализ дава основание да се направи извода, че производителните разходи имат по-висока относителна значимост в общото правителствено потребление и в БВП в сравнение с непроизводителните разходи и в шестте изследвани страни. Водеща място по дял на производителните разходи в общите правителствени разходи за изследвания времеви интервал заема Чехия, а като дял в БВП – Унгария. Противоположна е ситуацията в България и Румъния, където теглото на тези разходи – съответно в общото правителствено потребление и в брутния продукт, е най-ниско. В същото време динамиката на производителните и непроизводителните разходи показва доминиращ ръст на непроизводителните разходи в четири от шестте държави, което при запазване на подобна тенденция е предпоставка за неблагоприятно реструктуриране на правителственото потребление от гледна точка на неговото влияние върху растежа.

4.2. Величков, Н., Конвергенция в разходните компоненти на БВП на България към Евроразоната, Бизнес посоки, бр. 1, 2020, с. 54-65, ISSN (print) 1312 – 6016, ISSN (online) 2367 – 9277

В статията се анализира разходната структура на БВП на България, като се съпоставя с тази на еврозоната и се проследява наличието или отсъствието на конвергентни процеси. Наред с разходната структура на БВП в цялост, се изследва и динамиката и относителната значимост на отделните разходни компоненти и се прави оценка на техните самостоятелни процеси на сближаване. Резултатите свидетелстват, че за времето до 2008 г. е характерна тенденция към нарастване на дивергенцията, като нетният износ демонстрира най-силно изразено отдалечаване спрямо европейския валутен съюз. След 2009 г. отрицателната тенденция към раздалечаване на разходната структура на брутния продукт на България с тази на еврозоната се преобръща в положителна – към сближаване, в т.ч. и по отношение на обособените разходни елементи.

4.3. Величков, Н., Съвкупно търсене и макроикономическа динамика в ЕС: сравнителен анализ на старите и новите страни членки, Икономически и социални алтернативи, ИК-УНСС, бр. 3, 2020, с. 62-72, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965

Целта на разработката е да се изследва динамиката на БВП в старите и новите държави-членки на ЕС, като тя се интерпретира през призмата на промените в съвкупното търсене. Изпълнението на дефинираната цел става чрез решаването на следните изследователски задачи: анализ на измененията във времето на отделните компоненти на съвкупното търсене в обособените групи от държави; изясняване на тяхната относителна значимост; характеризирание на приноса на крайното потребление, брутните инвестиции и нетния износ в темповете на прираст на реалния БВП. По този начин се открояват съществуващите особености в старите и новите страни-членки на ЕС по отношение на разходната обусловеност на динамиката на брутният продукт и произтичащите от това макроикономически последици.

4.4. Величков, Н., Теоретични измерения на конвергенцията в разходната структура на БВП в Евророната, Научни трудове на УНСС, том 5, 2019, с. 117-129, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957

Целта на разработката е да се разкрият множеството макроикономически проекции на разходната структура на БВП, въз основа на което да се аргументира икономическата значимост на конвергенцията по отношение на тази структура за страните от еврозоната. Във връзка с това се достига до извода, че постигането на конвергенция в разходните компоненти на БВП за страните от еврозоната е необходимо условие за сближаване на основните характеристики на техните икономики. Това сближаване се отнася преди всичко до факторната предпоставеност на растежа и протичането на бизнес цикъла, което е важно условие за ефективното функциониране на Икономическия и паричен съюз на ЕС.

4.5. Величков, Н., Стефанова, К., Дигиталните умения в ЕС: клъстер анализ, Научни трудове на УНСС, том 3, 2018, с. 111-122, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957

Целта на статията е да се изведат различията между държавите-членки в Европейския съюз по отношение на дигиталните умения сред населението, като наред с

това се очертават и приликите между отделни държави, формиращи общ модел. Чрез приложението на метода на клъстер анализ се достига до извода, че степента на дигитална компетентност на населението може да се възприеме като съществен разграничителен белег за диференциране на отделни модели в рамките на ЕС. Обособените модели отразяват както равнището на дигитални умения и начините за тяхното придобиване, така и ролята на държавата и бизнеса при получаването и усъвършенстването на тези умения. Във връзка с това страните от формирания клъстер, в който преобладават старите държави членки, по-бързо могат да отговорят на новите изисквания, свързани с разпространението на Индустрия 4.0, тъй като към настоящия момент са постигнали значително по-добри резултати по отношение на дигиталните умения и по-благоприятни условия за тяхното развитие.

4.6. Velichkov, N., Income per Capita Convergence of Selected Central and Eastern European Countries with the Euro Area, Bulgarian Journal of Business Research/Journal Business Directions, Issue 1, 2021, pp. 8-13, ISSN (print): 1312-6016, ISSN (online): 2367-9277

В статията се изследва конвергенцията към еврозоната на дохода на глава от населението в избрани държави-членки на ЕС от ЦИЕ. Резултатите показват, че до кризисната 2009 г. в Чехия доходът на глава от населението показва най-висока степен на конвергенция към еврозоната. Наред с това за този период се наблюдава силно изразена тенденция на сближаване към еврозоната във всички включени в изследването държави, като тази тенденция е най-отчетлива в България и Румъния. Потвърждава се и съществуването на процес на догонване. За интервала 2010-2019 г. също е присъщо сближаване в БВП на глава от населението в страните от ЦИЕ към този в еврозоната. За разлика от периода преди 2009 г. обаче, това сближаване е значително по-слабо изразено. Челна позиция по степен на конвергенция отново заема Чехия, докато в България се наблюдава най-ниска сигма конвергенция. Този времеви период се характеризира и с по-слабо интензивен процес на догонване. Като водеща причина за посочените различия в протичането на конвергентните процеси преди и след 2009 г. се определя промяната в детерминантите на икономическия растеж в страните от ЦИЕ.

4.7. Velichkov, N., Dynamics and Macroeconomic Interaction of Government Expenditure in BELL and PIIGS: a Comparative Analysis, Research Papers of UNWE, Issue 4, 2021, pp. 119-128, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957

Фокусът в публикацията е поставен върху динамиката на държавните разходи в страните от групата BELL – България, Естония, Латвия и Литва, и PIIGS – Португалия, Ирландия, Италия, Гърция и Испания. Времевият обхват на изследването включва интервала 2000-2019 г., в рамките на който се обособяват отделни периоди. Разграничаването на посочените групи от страни обикновено е провокирано от съществуващите различия между тях по отношение на фискалната устойчивост. Във връзка с това се прави сравнителен анализ на държавните разходи в тези две съвкупности от страни. Емпиричните резултати показват силно изразени специфики между двете обособени групи. Те се проявяват при собствената динамика на държавните разходи, а така също и при техния дял в БВП и при зависимостта им с протичането на икономическия цикъл.

4.8. Stefanova, K., Velichkov, N., Analysis of the Efficiency of Tertiary Education Expenditure in European Union Member States from Central and Eastern Europe: an Efficiency Frontier Approach, South-Eastern Europe Journal of Economics, Vol 18, No 1, 2020, pp. 115-128, ISSN 1109-8597, ISSN On line: 1792-3115

Основната цел на статията е да се изследва ефективността на разходите за висше образование в държавите-членки на Европейския съюз от Централна и Източна Европа в сравнителен план чрез прилагане на подход за оценка на ефективни граници (анализ с обхват на данни). В изследването се конструират три модела, които използват един индикатор за входящ ресурс и различни индикатори за изходящи продукти. Резултатите показват, че най-ефективната държава по отношение на разходите за висше образование е Румъния, следвана от Чехия, Литва и Словения. Естония и България са класифицирани като най-неефективните страни по отношение на разходите за висше образование с най-голямо отклонение от границата на ефективност, въпреки факта, че инвестициите в тази сфера са сравнително високи.

4.9. Velichkov, N., Stefanova, K., Tax Models in the EU: a Cluster Analysis, Economic Alternatives, UNWE Publishing Complex, Issue 4, 2017, pp. 573-583, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409

Статията изследва съществуващите различия в данъчните системи в рамките на ЕС. Чрез използването на клъстер анализ се установява, че въз основа на различни показатели за данъчната система се обособяват три отделни относително еднородни модела, които отразяват пряко данъчната структура, така и косвено някои нейни макроикономически проекции. Получените модели показват, че като цяло в тях се включват държави с близко географско положение и сходни традиции, история и степен на икономическо развитие, които се явяват предпоставка и за наличието на сходство в структурирането на техните данъчни системи. Въпреки развитието на Европейския съюз и опитите за постепенно сближаване в политиките, извършвани на национално ниво, в т.ч. и фискалните политики, в близко бъдеще се очаква запазване на общите очертания на тези модели. Дори да е възможно сближаване в някои направления, не може да се очаква силна конвергенция по отношение на дела на данъчните приходи в БВП, относителната значимост на отделните видове данъчни приходи или пък ставките на преките данъци поради различните крайни цели, които преследват данъчните политики и обществения възприятия по отношение на данъчната система в отделните групи държави. Във връзка с това идеята за данъчна хармонизация в ЕС, дебатите около която се интензифицираха през последните години, изглежда трудно постижима. Нейното реализиране би било възможно при постигането на по-силно изразено сближаване между страните членки, както по линия на цялостното икономическо представяне, така и по отношение на условията и факторната обусловеност на протичащите икономически процеси.

4.10. Velichkov, N., Stefanova, K., Economic and Social Effects of Higher Education in the European Union, Economic Alternatives, UNWE Publishing Complex, Issue 4, 2018, pp. 517-526, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409

Статията изследва в сравнителен аспект икономическите и социални ефекти от висшето образование в страните от Европейския съюз и предпоставките за тях. Използваната методология предлага алтернативен начин за достигане до изводи относно по-широк кръг от ефекти от придобиването на висша образователна степен в сравнение

с прилагането на традиционните подходи при изследване на частна и социална възвръщаемост от висшето образование. Резултатите от изследването показват, че както в много други сфери, така и по отношение на ефектите от висшето образование държавите членки се различават помежду си. Различията между страните са по-големи при икономическите, отколкото при социалните ефекти. В по-слабо развитите държави и в тези, в които делът на населението с висше образование е по-нисък от средния за ЕС, положителните ефекти от висшето образование са по-силно изразени.

5. ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В СБОРНИЦИ ОТ НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ, ИНДЕКСИРАНИ В ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

5.1. Величков, Н., Инвестиционна детерминираност на динамиката на БВП в избрани страни от ЦИЕ, Сб. Икономическа наука, образование и реална икономика: развитие и взаимодействия в дигиталната епоха, Изд. „Наука и икономика“, ИУ-Варна, том 1, 2020, с. 452-461, ISBN 978-954-21-1037-8

В разработката се изследва инвестиционната обусловеност на динамиката на реалния БВП в шест страни от ЦИЕ, а именно България, Румъния, Полша, Унгария, Чехия и Хърватия. Във връзка с това се анализира динамиката на инвестициите, относителната им значимост в брутният продукт, както и техният принос за икономическия растеж. Наред с посоченото се прави и оценка на степента на конвергенция на относителните тегла на инвестициите в БВП на разглежданите държави към еврозоната. Получените емпирични резултати свидетелстват, че за времето до 2008 г. са типични силно изразени стимулиращи ефекти на инвестициите върху темповете на икономически растеж в избраните страни, но и значими различия в относителните им тегла в БВП спрямо валутния съюз на ЕС. За периода след 2008 г. е характерно намаляване на отклоненията спрямо еврозоната, но това става за сметка на по-ниска инвестиционна активност и по-слаба стимулираща роля на инвестициите за прираста на реалния БВП.

5.2. Величков, Н., Публично и частно вътрешно търсене и икономически растеж в България, Сборник с доклади от юбилейна научна конференция „Икономика и икономическа теория: проблеми и взаимодействия“, Издателство „Наука и икономика“, ИУ-Варна, 2017, с. 236-244, ISBN 978-954-21-0951-8

Целта на публикацията е да се анализират измененията в публичното и частното вътрешно търсене в България за периода 2001-2016 г., тяхната относителна значимост в БВП и приноса им за реализирания темп на икономически растеж. Констатира се, че на частното вътрешно търсене са присъщи по-силно изразени вариации в отчетените темпове на прираст, като по-силна изменчивост има бруто капиталобразуването в сравнение с личното потребление. Наред с това се наблюдава и ограничаване на ефектите на частното вътрешно търсене върху икономическия растеж, което е обусловено от промените във външната търговия. Приносът на публичното търсене в регистрираните темпове на икономически растеж е значително по-нисък в абсолютно изражение в сравнение с приноса на частното вътрешно търсене. Също така се подчертава, че промените в публичното търсене проектират процикличния характер на разходната фискална политика в условията на последната световна финансова и икономическа криза и не съдействат за ограничаване на рецесионния спад на БВП.

5.3. Damyanov, D., Velichkov, N., Convergence of the GDP Structures of CEE Countries to the Euro Area, Book of Proceedings of 8th Annual Conference on Economic Challenges in the Context of Pandemic and War Circumstances, Monetary and Economic Research Center, 2023, pp. 115-126, ISBN: 978-619-90797-7-5

В публикацията се търси отговор на въпроса до каква степен страните от ЦИЕ конвергират към еврозоната по отношение на техните структури на БВП. Приложен е иконометричния подход на бета конвергенция, като се конструират панелни модели с фиксирани ефекти. Оценяват се модели за всички структури на БВП (производствена, разходна и доходна) и се прави сравнение на резултатите за страните от и извън еврозоната. Получените оценки от емпиричния анализ свидетелстват, че е налице процес на бета конвергенция в структурите на БВП на държавите от ЦИЕ към валутния съюз на ЕС. Интензивността на този процес показва определени специфики както по отношение на страните от и извън еврозоната, така и по отношение на отделни структурни компоненти. Нарастващото структурно сходство не изключва проявлението на определени негативни ефекти върху макроикономическата динамика, които биха могли да имат задържащо влияние върху конвергенцията при реалните доходи.

5.4. Velichkov, N., Damyanov, D., Structural Convergence of Selected South-East European Economies to the Eurozone, Book of Proceedings of 65th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Varazdin Development and Entrepreneurship Agency, Croatia, 2021, pp. 50-60, ISSN 1849-7535

В разработката се изследва структурното сближаване на България, Румъния и Хърватия към еврозоната, като се прилага подхода на сигма (σ) конвергенцията. За времето до проявлението на последната световна финансова и икономическа криза и за трите страни е типично силно дивергиране на разходната структура на БВП спрямо тази на еврозоната, докато за периода след 2008 г. е присъща тенденция към сближаване, като в края на периода най-силно конвергиране се отчита в България, а най-слабо – в Румъния. По отношение на конвергенцията в производствената структура се констатира, че тя също води до нарастване на общото структурно сближаване, но нейната вътрешна динамика се характеризира с определени своеобразия. В началото на изследвания времеви интервал България и Румъния показват значителни структурни различия спрямо еврозоната, но след това се наблюдава тенденция на нарастване на сходството. Тя е детерминирана преди всичко от намаляването на дела на селскостопанския сектор и на някои отрасли, предимно във вторичния сектор. За Хърватия през 2000 г. е присъщо по-голямо структурно сходство с еврозоната в сравнение с България и Румъния. В Хърватия също се наблюдава процес на нарастване на конвергенцията, който се развива основно през втората половина на периода след 2009 г. и е обусловен преди всичко от промените в дяловете на Строителство, Информация и комуникация и Добивна промишленост. От гледна точка на по-доброто синхронизиране на бизнес цикъла в държавите-членки на еврозоната и по-ефективната парична политика на ЕЦБ, както и в светлината на бъдещото членство на страните в еврозоната, тези развития като цяло са положителни и допринасят за способността на икономиките да се интегрират успешно в общата валутна зона.

5.5. Velichkov, N., Factors Determining the Economic Growth in Bulgaria, Romania and Croatia: Comparative Analysis, Proceedings of the 16th International Conference of ASECU „Global Social and Economic Challenges and Regional Development“, NSUEM, Novosibirsk, 2021, pp. 205-210, ISBN 978-5-7014-0987-1

Разработката е посветена на сравнителен анализ на влиянието върху икономическия растеж на фундаменталните му фактори в България, Румъния и Хърватия. Изследването се базира на Коб-Дъгласовата производствена функция, при която темпът на икономически растеж се определя като зависим от изменението на труда, капитала и общата факторна производителност. Емпиричните резултати показват, че различните фактори за динамиката на БВП имат променливо по сила въздействие във времето, като се отчитат определени особености между изследваните страни. Периодът, за който са типични сравнително високи положителни прирасти на БВП, се отличава с тенденция на ограничаване на ролята на общата факторна производителност за ръста на съвкупното производство, която е по-силно изразена в България и Хърватия. За интервала 2009-2019 г. и в трите страни приносът на общата факторна производителност за динамиката на брутния продукт е по-висок от съвкупния принос на капитала и труда, като в България се регистрира най-голямото разминаване между тях. За разлика от България и Хърватия, където сумарния среден принос на капитала и труда за последните единадесет години е отрицателен, в Румъния този принос е положителен и се дължи на ръста на капитала.

6. ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ С НАУЧНА РЕДАКЦИЯ

6.1. Величков, Н., Разпределение на дохода, икономически растеж и неравенство в България, Сб. Икономиката на България и Европейския съюз: иновации и трансформация, Издателство „Св. Григорий Богослов“, 2023, с. 416-425, ISBN: 978-619-7622-31-7

В разработката се изследва функционалното разпределение на дохода в България и неговата връзка с икономическия растеж и неравенството. Емпиричните резултати показват, че през последните години се наблюдава по-висок относителен дял в БВП на дохода от труд спрямо дохода от капитал, като се отчита тенденция на увеличаване на тази разлика в полза на дохода от труд. Това води до нарастване на структурната конвергенция с еврозоната по отношение на функционалното разпределение на дохода, но има неблагоприятно влияние върху икономическия растеж. Наред с това посочената динамика в относителната значимост на двата производствени фактора кореспондира и с увеличаване на неравенството, което дава известна индикативна представа за връзката между функционалното и персоналното разпределение на дохода.

6.2. Величков, Н., Инвестиционна активност по отрасли в България, Сб. Икономически предизвикателства: криза, възстановяване, устойчивост, Издателски комплекс – УНСС, 2022, с. 202-212, ISBN 978-619-232-619-7 (print), ISBN 978-619-232-635-7 (online)

В разработката се изследва отрасловата структура на инвестициите в България за периода 2000-2019 г. Във връзка с това се прави сравнение на относителната значимост на инвестициите в отделните икономически сектори и групи икономически дейности, като се извършва и съпоставка със съответните стойности за ЕС. Емпиричните резултати показват определени специфики на инвестиционната активност в България в сравнение с ЕС, които се отнасят до по-високата относителна значимост на инвестициите в нископроизводителни икономически сектори и дейности. За инвестициите в тези отрасли са присъщи по-слаби стимулиращи ефекти върху дългосрочната макроикономическа динамика, поради което те не са в състояние да генерират значим ръст в потенциалния обем на съвкупното производство.

6.3. Величков, Н., Факторни въздействия върху икономическия растеж в България, Сб. Политическата икономия и бъдещето на световната икономика, Издателски комплекс - УНСС, 2021, с. 60-68, ISBN 978-619-232-467-4

В настоящото изследване се използва инструментариумът на счетоводството на икономическия растеж, като се оценява факторна обусловеност на динамиката на БВП в България. В рамките на разработката се решават следните изследователски задачи: оценяване на коефициентите на еластичност в производствената функция; измерване на прираста на основните фактори на растежа; определяне на приносите на труда, капитала и общата факторна производителност в темповете на прираст на реалния БВП. Получените емпирични резултати свидетелстват, че през повечето години общата факторна производителност има водещо значение за темпа на икономически растеж, като единствено през 2009 г. приносът ѝ е отрицателен. За капитала са типични положителни стойности на неговия принос за растежа през всички години на изследвания период. При труда обаче се наблюдават и отрицателни ефекти върху темповете на изменение на БВП, които са пряко свързани с негативните тенденции на пазара на труда за времето между 2009 г. и 2013 г.

6.4. Величков, Н., Динамика на БВП в страните от Европейския съюз в условията на COVID-19, Сб. Икономиката на България и Европейския съюз: предизвикателството COVID-19, Издателство „Св. Григорий Богослов“, 2021, с. 399-407, ISBN 978-619-7622-04-1

В публикацията се изследва влиянието на пандемията, свързана с COVID-19, върху динамиката на БВП и неговите разходни компоненти в страните от Европейския съюз. Резултатите показват, че през първите две тримесечия на 2020 г. негативните ефекти върху съвкупното производство са по-силно изразени в старите държави-членки на Съюза. През третото тримесечие обаче спадът в новите държави членки доминира над този в старите държави членки. При старите страни членки водеща роля за отрицателния темп на изменение на брутният продукт през второто и третото тримесечие има личното потребление. Личното потребление е с доминиращо значение и при спада в новите страни-членки на ЕС през второто тримесечие, докато през третото тримесечие най-силен отрицателен ефект върху динамиката на реалния БВП има външнотърговското салдо.

6.5. Величков, Н., Реална и структурна конвергенция на България към Еврозоната, Сб. Икономически предизвикателства: криза, шокове, реструктуриране, политики, Издателски комплекс - УНСС, 2021, с. 133-141, ISBN 978-619-232-458-2

В разработката се изследват реалната и структурната конвергенция на България към еврозоната за периода 2000-2019 г. Резултатите показват, че до 2009 г. е налице силно изразена разнопосочност в протичането на процесите на реална и структурна конвергенция на България към еврозоната. Нарастването на дивергенцията в разходната структура на БВП е съпроводено с отчетливо изразена тенденция на сближаване на реалния БВП на глава от населението. Следкризисният времеви период се характеризира със значително увеличаване на структурната конвергенция и проявлението на предимно дивергентни процеси по отношение на дохода на глава от населението. Стига се до извода, че през последните години ръстът на БВП на глава от населението в България не е в състояние да индуцира силно изразената за предкризисния период тенденция на сближаване към еврозоната. Това се обяснява със съществуващите особености във факторната обусловеност на макроикономическата динамика в България през двата обособени времеви периода.

6.6. Величков, Н., Инфлационен натиск в България: актуални аспекти, Сб. Икономиката на България и Европейския съюз: иновации и трансформация, Издателство „Св. Григорий Богослов“, 2023, с. 384-393, ISBN: 978-619-7622-31-7

В разработката се изследва ценовата динамика в България, като акцентът е поставен върху проинфлационното влияние на конфликта Русия-Украйна. Емпиричният анализ на основните проинфлационни фактори показва, че текущото нарастване на цените може да се окаже по-продължителен процес във времето, като съществува и вероятност за неговото интензифициране. Развитието на военния конфликт, както и санкциите срещу Русия и нейната ответна реакция, ще детерминират протичането на инфлационния процес у нас. С оглед на обстоятелството, че динамиката на инфлацията е преимуществено обусловена от действието на външни причинители, които оказват влияние главно върху производствените разходи, възможностите за антиинфлационни въздействия от страна на макроикономическата политика са силно ограничени. В рамките на разработка са направени някои конкретни предложения за антиинфлационни мерки, които могат да бъдат предприети.

6.7. Величков, Н., Екстензивен и интензивен икономически растеж в избрани страни от ЦИЕ, Сб. Бизнесът в XXI век. България 2030 Проектиране на бъдещето: ново общество - нова икономика, Издателски комплекс - УНСС, 2021, с. 12-18, ISBN 978-619-232-430-8

В настоящата разработка фокусът е поставен върху екстензивните и интензивните фактори на растежа. С оглед на тяхната относителна значимост за темпа на прираст на реалния БВП, икономическият растеж се категоризира като екстензивен или интензивен. Екстензивният икономически растеж се свързва с количествените промени в производствените фактори, докато интензивният икономически растеж – с качествените изменения. Във връзка с това се изследва ролята на екстензивните и интензивните фактори за динамиката на съвкупното производство в избрани страни от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) за периода 2000-2019 г., като се открият съществуващите сходства и различия между тях. Конкретните страни, които се включени в емпиричното изследване, са България, Румъния, Унгария и Хърватия. Стига се до заключението, че за периода до последната световна финансова и икономическа криза водещото значение на интензивните фактори за растежа е най-силно изразено в Румъния. В България и

Хърватия през определени години от този период влиянието на екстензивните фактори за растежа е по-силно от това на интензивните фактори, докато в Румъния и Унгария през всичките години качествено усъвършенстване на ресурсите има превес над количественото им нарастване. За времето след 2009 г. относителната значимост на интензивните фактори за растежа в България и Унгария нараства, докато в Румъния и Хърватия намалява.

6.8. Damyanov, D., Velichkov, N., Economic Convergence of Western Balkan Countries to the European Union, Papers from the Ninth International Scientific Conference of the European Studies Department, Jean Monnet Centre of Excellence, Faculty of Philosophy at Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Renew EU – Recovery, Reopening and Revival, Minerva, 2022, pp. 132-140, ISBN: 978-954-8702-59-1

Страните от Западните Балкани са на различни етапи по пътя си към бъдещо членство в Европейския съюз. В публикацията се разглежда икономическото сближаване между тях и ЕС. Държавите, които са включени в изследването, са Албания, Черна гора, Северна Македония и Сърбия. За да се оцени и сравни степента на конвергенция на всяка страна към Съюза, се използват няколко показателя, като фокусът е поставен върху равнището на БВП на човек от населението и производствените структури на секторно ниво. Резултатите разкриват умерен процес на сближаване, с някои специфики по държави, които предполага сравнително оптимистична перспектива по отношение на тяхното бъдеще в ЕС. Процесът обаче е неравномерен, като в някои случаи за отделни страни се констатира и дивергиране.

6.9. Velichkov, N., The Impact of the COVID-19 Pandemic on Gross Value Added by Economic Sectors in the EU Countries, Papers from the Eighth International Scientific Conference of the European Studies Department, Faculty of Philosophy at Sofia University “St. Kliment Ohridski” – The Call for More Europe: Ambitions and Realities, Minerva, 2021, pp. 111-118, ISBN 978-954-8702-56-0

В разработката се изследва отражението на пандемията от COVID-19 върху брутната добавена стойност (БДС) по икономически сектори в страните от ЕС. Измененията в БДС се детерминирани преди всичко от динамиката на сектора на услугите, чиито негативни ефекти са с доминираща роля за спада на брутната добавена

стойност в ЕС, който се наблюдава през всяко от четирите тримесечия на 2020 г. и първото тримесечие на 2021 г. Положително влияние на сектора на услугите се наблюдава едва през второто тримесечие на 2021 г., което обуславя и отчетеният сравнително висок темп на прираст на БДС в ЕС през това тримесечие. Отделните групи дейности в сектора на услугите показват силно изразени своеобразия, което се дължи преди всичко на различната им чувствителност по отношение на мерките, свързани с ограничаване на социално-икономическия живот, а така също и на ускоряването на процесите на дигитализация вследствие на тези ограничения. Динамиката на производството в сектора на индустрията има отрицателно влияние върху БДС в ЕС през първите три тримесечия на 2020 г., нулев ефект през четвъртото тримесечие на 2020 г., а през първите две тримесечия на 2021 г. ефектът е положителен. С оглед на ниската относителна значимост на сектора на селското стопанство, неговият принос за динамиката на БДС е незначителен. В рамките на разработката се извеждат и определени специфики в отделни държави-членки на Европейския съюз, отнасящи се до конкретната динамика и структура на БДС.

ABSTRACTS

of scientific works by

Chief. Asst. Prof. Nikolay Nikolaev Velichkov

Department of Economics, UNWE

(which do not repeat the publications submitted for awarding the educational and scientific degree "Doctor" and for the occupation of the academic position "Chief Asst. Prof.")

Regarding:

Participation in a competition for the occupation of the academic position "Associate Professor", Professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Political Economy (Microeconomics, Macroeconomics and Fiscal Policy)", promulgated in State Gazette, No. 70, 15 Aug 2023

Sofia, 2023

1. MONOGRAPH - HABILITATION WORK

1.1. Velichkov, N., Budget Expenditures in the Countries of the European Union: Dynamics, Structures and Macroeconomic Dependence, Publishing Complex – UNWE, 2023, ISBN 978-619-232-693-7

The main goal of this monograph is to conduct a complex study of the dynamics, structural characteristics and macroeconomic dependence of budget expenditures in the countries of the European Union, highlighting their differences in the old and new Member States.

The object of the study is the expenditure of the government in the EU countries in the period of 2000-2020. The subject of the study is the macroeconomic projections of the behavior of the budget expenditures and their constituent components, examined through the prism of the differences in the old and new Member States of the Union .

The main goal of the research is realized through the implementation of the following groups of research tasks:

First, an analysis of the leading theoretical views and results of empirical research on the stabilization role of budget expenditures and their relationship with long-term macroeconomic dynamics through the prism of the peculiarities between the old and new EU member states.

Second, systematization of a set of indicators and their structuring at different levels of aggregation, presentation of the cognitive essence of these indicators and selection of the necessary statistical information.

Third, outlining the peculiarities in the dynamics of the government final consumption expenditures in the old and new EU Member States, characterizing their different structural sections, revealing the relative importance of their constituent components in the level of the general government consumption and GDP and evaluation of the contributions of individual structural elements to the growth of government expenditures for final consumption and to the rate of economic growth.

Fourth, bringing out the peculiarities in the dynamics of government investments in the old and new Member States of the Union, analyzing their relative importance in GDP and determining their contributions to the growth rates of real GDP.

Fifth, the study of the main characteristics in the behavior of the general expenditures of the government and the existing interrelationships with the macroeconomic dynamics in the old and new Member States, tracking the changes over time in the relative weights of the

individual components of the expenditures in GDP, highlighting the significance of these components in the level and growth of total expenditures, as well as their projections on aggregate economic activity.

The monograph is organized in three chapters. In the first chapter, the most important theoretical and empirical views and conclusions about the macroeconomic binding of budget expenditures are analyzed through the prism of their role in mitigating the manifestation of economic instability and in stimulating economic growth, and these concepts are interpreted on the basis of the existing peculiarities between the old and new Member States. In addition, this chapter presents the methodological framework for carrying out the empirical research, revealing the complex nature of the approach used, operationalizing the main categories and deriving the most important methodological prerequisites of the analysis. In the second chapter, the main characteristics of the dynamics of government final consumption spending and investments are presented, various structural sections of government consumption are identified and the most important specificities in their individual components are outlined in the context of their interaction with macroeconomic dynamics and the peculiarities between the old and the new EU Member States within specific time intervals. In the third chapter, the focus is on general government spending in EU countries, examining both their own dynamics over time and their relationship with changes in GDP. Within the framework of this chapter, an analysis is also made of the expenditures in accordance with their economic and functional classification, presenting their main structural characteristics, outlining the peculiarities of their dynamics over time and the specifics of their macroeconomic projections, and inferring the similarities and differences of their manifestation in the old and new EU Member States.

The analysis of the dynamics, structural characteristics and macroeconomic dependence of budget expenditures in the countries of the European Union performed in the monograph reveals the existence of peculiarities between the old and new Member States. They refer to certain quantitative and qualitative characteristics of ongoing processes over time and established relationships and dependencies. The existence of these features is explained by the action of a wide set of factors and conditions that are able to influence various dimensions of the studied interactions and their actual manifestation.

The monograph has a volume of 242 pages, including introduction, three chapters, conclusion, appendices and references.

2. CHAPTERS FROM COLLECTIVE MONOGRAPHS

2.1. Raleva, S., Velichkov, N., Topic 2: "Inflation" from First part of "Theory and Methodology", Chapter in col. monograph: "Analysis of the Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2014, 2015 and 2016", Publishing Complex – UNWE, 2019, pp. 30-41, ISBN 978-619-232-189-5

The publication analyzes the leading inflation measures, presenting their main methodological advantages and disadvantages. Their possibilities to contribute to the clarification of certain specifics and prospects for the development of inflation are characterized. An important aspect of the inflationary process is its structural peculiarities, which are clarified through different sections of the economy and the consumer price index. In the analysis, three structural projections are made, which allow for highlighting the influence of specific pro-inflationary factors. They refer to: decomposition of the general consumer price index to the price index of individual groups of goods and services; differentiation in the consumer basket of goods and services with controlled and uncontrolled prices; and specific pressure on prices in individual segments of the economy. The dynamics of the general price level is determined by the complex and contradictory impact of numerous factors and prerequisites. Their role is clarified, the dependencies between their changes are commented on and possible projections on price dynamics are interpreted.

2.2. Raleva, S., Velichkov, N., "Topic 2: Inflation" from Second part of "Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2014 and 2015", Chapter in col. monograph: "Analysis of the Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2014, 2015 and 2016", Publishing Complex – UNWE, 2019, pp. 186-192, ISBN 978-619-232-189-5

The publication examines the price dynamics in Bulgaria in 2014 and 2015, making a comparative analysis with other EU Member States. It was demonstrated that deflation in our country, measured by the change in the CPI compared to the previous period, continued in 2014, and a decrease in its intensity was observed. In the dynamics of the general level of prices in the first seven months of 2015, certain features stand out, which are analyzed in detail. The changes in the HIPC compared to the previous period, as well as the average annual changes in the CPI and the HIPC, are also examined, outlining certain similarities and differences. Focus in the paper is also placed on the PPI values of the domestic market and the GDP deflator. In 2014, the parallel changes in the CPI and PPI testify that the decrease in the price level in the

economy is also a function of the decrease in production costs, and this dependence was also established in the first three months of 2015, as well as in the month of July 2015. When decomposing the overall CPI, it is noted that in 2014, the price index of services had the highest growth, and in 2015, certain peculiarities by month in the prices of the aggregated groups of goods and services stand out. In connection with the change in the exchange rate of the lev against the US dollar, it was found that the restraining influence of import prices on the general dynamics of prices in 2014 was rather a projection of the appreciation of the lev against the dollar in the previous year, as well as the own price dynamics of imported goods. Regarding the prevailing decrease in the price of oil during the time interval, it is stated that its impact on domestic prices of fuels and transport services, as well as on imported consumer goods and hence on inflation is relatively limited, which is also explained by the existence of a lag effect. The paper also looks deeply into the relationship between changes in wages and labor productivity, as well as to the deviation of real GDP from its potential level and their projections on price dynamics.

2.3. Raleva, S., Velichkov, N., "Topic 3: Inflation" from Third part of "Macroeconomic and financial situation of Bulgaria in 2016", Chapter in col. monograph: "Analysis of the macroeconomic and financial situation of Bulgaria in 2014, 2015 and 2016", Publishing Complex – UNWE, 2019, pp. 385-392, ISBN 978-619-232-189-5

The publication is dedicated to the dynamics of the general level of prices in Bulgaria in 2016, its determining factors and its structural characteristics. The development of inflation in 2016 reflects the influence of various exogenous and endogenous factors, which are presented and interpreted. There is a trend of a slight upward change in the average price level and a gradual limitation of deflationary trends, with expectations for a continued smooth increase in the inflation rate as a result, above all, of an increase in the international prices of oil and basic raw materials and their lag effects on domestic prices. It was found that low inflation and even deflation rates are typical for all EU Member States, with the lowest HIPC level observed in our country. Based on an analysis of alternative CPI price indices, the impact of changes in production costs and import prices on domestic inflation is determined. It is concluded that the effect of a reduction in import prices is transferred to consumer prices, including in terms of the supply through producer prices in the domestic market. The study of price changes in different groups of goods and services shows that they are directly or indirectly determined by the dynamics of import prices and producer prices on the domestic market. The

inflation-limiting impact of the oil price has a strong manifestation at the beginning of 2016, while in the second half of the year the positive values of the CPI growth rates are in line with the upward dynamics of oil prices. It is concluded that in 2016 the growth of wages outpaced the growth of labor productivity, leading to an increase in average production costs, but no significant stimulating effect on prices was observed. The reason is also the lower production costs of the companies resulting from the reduction in the prices of intermediate goods. This also demonstrates that weaker growth in aggregate demand does not exert significant upward pressure on final consumer prices. In the medium term, however, the expectations are for a more pronounced upward dynamics of demand, which will also be projected on the general price dynamics.

3. STUDY GUIDE

3.1. Damyanov, D., Velichkov, N., Macroeconomics, Study Guide, Publishing Complex – UNWE, 2021, ISBN 978-619-232-504-6

The study guide is intended for students who study Macroeconomics at UNWE, as well as at other higher education institutions where similar courses are taught. It is currently the only one in the field of macroeconomics, developed in English by professors in the Economics department, and corresponding to the existing curriculum at UNWE. The content of the study guide is aligned with the world's leading textbooks in this field and can be used to check and deepen the acquired knowledge. It has been developed using a variety of teaching formats with contemporary real-world examples that highlight the debatable issues that form the core of macroeconomics today.

The study guide contains 15 topics. Each topic includes several distinct parts that aim to help students learn both fundamental theoretical concepts and new ideas and applications of the respective concepts. The first part presents the most important concepts, definitions and dependencies for the specific topic. In the key terms section, students should identify the appropriate definition of the terms presented. In the case of multiple-choice questions, the correct answer to unambiguously defined questions of varying degrees of difficulty must be indicated. The true or false part contains short statements about the most important points of a topic, which should be distinguished into true and false. The last two parts of each topic include assignments and discussion problems. In the assignments, the students' knowledge is checked through specific numerical and graphical assignments. Discussion questions direct students' attention to new directions of relevant theoretical concepts and their deeper understanding, as

well as to application of acquired knowledge in analyzing real processes and phenomena in the economy.

Answers to all questions and tasks, except those for discussion, are placed at the end of the guide, and a detailed solution is given for the answers to the assignments.

The study guide has a volume of 316 pages and includes a preface, fifteen topics, answers and literature.

4. ARTICLES INDEXED IN OTHER INTERNATIONAL DATABASES WITH SCIENTIFIC INFORMATION PUBLISHED IN SCIENTIFIC JOURNALS

4.1. Velichkov, N., Productive and Non-productive Government Expenditures in Selected EU Member States from Central and Eastern Europe, Business Directions, Issue 1, 2021, pp. 43-48, ISSN (print) 1312 – 6016, ISSN (online) 2367 – 9277

The article groups government final consumption expenditure into productive and non-productive by using the functional classification - COFOG. Based on this, the dynamics of productive and non-productive government expenditures in six EU Member States from Central and Eastern Europe (Bulgaria, the Czech Republic, Croatia, Hungary, Poland and Romania) for the period 2000-2019 are investigated. The empirical analysis carried out provides a basis to conclude that productive expenditures have a higher relative importance in total government consumption and GDP than nonproductive expenditures in all six countries studied. The leading place in terms of the share of productive expenditures in the total government expenditures for the studied time interval is occupied by the Czech Republic, and as a share in GDP – Hungary. The opposite is the situation in Bulgaria and Romania, where the weight of these expenditures - respectively in the total government consumption and in GDP - is the lowest. At the same time, the dynamics of productive and non-productive expenditures show a dominant growth of non-productive expenditures in four of the six countries, which, if a similar trend is maintained, is a prerequisite for an unfavorable restructuring of government consumption from the point of view of its impact on growth.

4.2. Convergence of the GDP Expenditure Components in Bulgaria to the Eurozone, Business Directions, Issue 1, 2020, pp. 1, 2020, c. 54-65, ISSN (print) 1312 – 6016, ISSN (online) 2367 – 9277

This paper analyzes the expenditure structure of Bulgaria's GDP by comparing it to that of the euro area and traces the presence or absence of convergence processes. In addition to the expenditure structure of GDP as a whole, the dynamics and relative importance of the individual expenditure components are studied and their independent convergence processes evaluated. The results show that the period up to 2008 is characterized by a tendency for increasing divergence, with net exports showing the strongest distancing from the European Monetary Union. After 2009, the negative tendency of divergence of the expenditure structure of Bulgaria's GDP from that of the euro area turns into a positive one – towards convergence, including in terms of expenditure components.

4.3. Velichkov, N., Aggregate Demand and Macroeconomic Dynamics in the EU: a Comparative Analysis of the Old and New Member States, Economic and Social Alternatives, Publishing Complex – UNWE, Issue 3, 2020, pp. 3, 2020, c. 62-72, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965

The purpose of the paper is to examine the dynamics of GDP in the old and new EU Member States, interpreting it through the prism of changes in aggregate demand. The fulfillment of the defined goal is done by solving the following research tasks: analysis of the changes over time of the individual components of the aggregate demand in the specific groups of countries; clarification of their relative importance; characterization of the contribution of final consumption, gross investments and net exports to real GDP growth rates. In this way, the existing peculiarities in the old and new EU Member States are highlighted in terms of the expenditure determining factors in GDP dynamics and the resulting macroeconomic consequences.

4.4. Velichkov, N., Theoretical Dimensions of the GDP Expenditure Structure Convergence in the Eurozone, Research Papers of UNWE, Vol. 5, 2019, pp. 117-129, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957

The aim of the paper is to reveal the numerous macroeconomic dimensions of the GDP expenditure structure, and based on that to demonstrate the economic importance of the convergence with respect to this structure for the euro area countries. In this context, it can be concluded that achieving convergence in the expenditure components of GDP for the euro area countries is a prerequisite for convergence of the fundamental features of their economies. This convergence concerns first and foremost the factors determining the economic growth and flow

of the business cycle which is an important condition for the effective functioning of the EU's Economic and Monetary Union.

4.5. Velichkov, N., Stefanova, K., Digital Skills in the EU: Cluster Analysis, Research Papers of UNWE, Vol. 3, 2018, pp. 111-122, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957

This paper aims at drawing the distinctions between European Union member states with respect to the digital skills of the population along with identifying similarities among the different countries comprising a common model. The results of the applied cluster analysis method reveal that the degree of digital competence can be perceived as an important model-defining characteristic for the differentiation of individual models within the EU. The specific models reflect both the level of digital skills and the ways of acquiring them, as well as the role of the government and business in obtaining and improving these skills. In this regard, the countries of the formed cluster, in which the old Member States predominate, can more quickly respond to the new requirements related to the spread of Industry 4.0, since at the moment they have achieved significantly better results in terms of digital skills and more favorable conditions for their development.

4.6. Velichkov, N., Income per Capita Convergence of Selected Central and Eastern European Countries with the Euro Area, Bulgarian Journal of Business Research/Journal Business Directions, Issue 1, 2021, pp. 8-13, ISSN (print): 1312-6016, ISSN (online): 2367-9277

The article examines the convergence of per capita income in selected CEE EU Member States to the euro area. The results show that until the 2009 crisis in the Czech Republic, per capita income showed the highest degree of convergence to the euro area. In addition, during this period, a strong trend of convergence towards the euro area was observed in all the countries included in the study, and this trend was most pronounced in Bulgaria and Romania. The existence of a catch-up process is also confirmed. For the period 2010-2019, there is also an inherent convergence in GDP per capita in the CEE countries to that of the euro area. Unlike the period before 2009, however, this convergence is significantly less pronounced. The leading position in terms of degree of convergence is once again occupied by the Czech Republic, while the lowest sigma convergence is observed in Bulgaria. This time period is also characterized by a less intense catch-up process. The main reason for the differences in the convergence

processes before and after 2009 is the change in the determinants of economic growth in the CEE countries.

4.7. Velichkov, N., Dynamics and Macroeconomic Interaction of Government Expenditure in BELL and PIIGS: a Comparative Analysis, Research Papers of UNWE, Issue 4, 2021, pp. 119-128, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957

The focus of the publication is on the dynamics of government spending in the countries of the BELL group - Bulgaria, Estonia, Latvia and Lithuania, and PIIGS - Portugal, Ireland, Italy, Greece and Spain. The time span of the study includes the interval 2000-2019, within which separate periods are distinguished. The distinction between the mentioned groups of countries is usually provoked by the existing differences in terms of fiscal sustainability. In this regard, a comparative analysis of government expenditures in these two sets of countries is made. The empirical results show strong specificities between the two distinct groups. They are manifested in the own dynamics of government expenditures, as well as in their share in GDP and in their dependence on the course of the economic cycle.

4.8. Stefanova, K., Velichkov, N., Analysis of the Efficiency of Tertiary Education Expenditure in European Union Member States from Central and Eastern Europe: an Efficiency Frontier Approach, South-Eastern Europe Journal of Economics, Vol 18, No 1, 2020, pp. 115-128, ISSN 1109-8597, ISSN On line: 1792-3115

The main purpose of the paper is to test the efficiency of tertiary education expenditure in European Union Member States from Central and Eastern Europe in comparative term through the application of an efficiency frontier approach (Data Envelopment Analysis). This study employs three models that use one input resource indicator and different output indicators using. The results show that the most efficient country with respect to tertiary education expenditure is Romania, followed by the Czech Republic, Lithuania and Slovenia. Estonia and Bulgaria are classified as the most inefficient countries in terms of tertiary education expenditure with the largest deviation from the efficiency frontier despite the fact that investment in the field is relatively high.

4.9. Velichkov, N., Stefanova, K., Tax Models in the EU: a Cluster Analysis, Economic Alternatives, UNWE Publishing Complex, Issue 4, 2017, pp. 573-583, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409

This paper examines the differences between the various tax systems within the EU. Using a cluster analysis and on the basis of different tax system indicators, three distinct and relatively homogenous models are derived that reflect directly the tax structure and also indirectly its macroeconomic projections. The resulting models generally include countries with close geographic location and similar traditions, history, and degree of economic development which in itself is a prerequisite for similarities in their tax systems. Despite the development of the European Union and the attempts at a gradual convergence of national level policies, including fiscal policies, the general structure of these models is expected to persist in the near future. Even if unification is possible in some areas, a strong convergence cannot be expected in terms of the share of tax revenue in GDP, the relative significance of individual types of tax revenue, or the direct tax rates due to the different objectives of tax policies and the public perceptions of the tax system in individual groups of countries. In this respect, the idea of tax harmonization in the EU, with the relevant debates intensifying in recent years, seems difficult to achieve. This idea would be implementable if a stronger convergence between the Member States is reached, both in terms of the overall economic performance and the conditions and factor dependence of the ongoing economic processes.

4.10. Velichkov, N., Stefanova, K., Economic and Social Effects of Higher Education in the European Union, Economic Alternatives, UNWE Publishing Complex, Issue 4, 2018, pp. 517-526, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409

This paper is a comparative study of the economic and social effects of higher education and their relevant determining factors in the European Union countries. The employed methodology offers an alternative way of drawing conclusions regarding a broader range of higher education effects compared to the traditional approaches in studying private and social returns to higher education. The study results show that, as is the case with many other areas, Member States differ in terms of the impact of higher education. The differences between countries are greater in terms of the economic than in terms of the social effects. In less developed countries, as well as countries with a share of the population with higher education lower than the EU average, the positive effects of higher education are more pronounced.

5. CONFERENCE PAPERS PUBLISHED IN CONFERENCE PROCEEDINGS INDEXED IN OTHER INTERNATIONAL DATABASES WITH SCIENTIFIC INFORMATION

5.1. Velichkov, N., Investment Factors Determining the GDP Dynamics in Selected CEE Countries, Conference Proceedings – Economic Science, Education and the Real Economy: Development and Interactions in the Digital Age, Science and Economics Publishing House, UE-Varna, Vol. 1, 2020, pp. 452-461, ISBN 978-954-21-1037-8

This paper looks at the investment factors determining the real GDP dynamics in six CEE countries, namely Bulgaria, Romania, Poland, Hungary, the Czech Republic and Croatia. The dynamics of investments, their relative share in the GDP and their contribution to the economic growth are analyzed. In addition, an assessment of the degree of convergence of the relative weights of investment in GDP of the studied countries with respect to the euro area is made. The obtained empirical results demonstrate that, for the period up to 2008, stimulating effects of investment on the economic growth rates in the selected countries are typically observed, but also significant differences in its relative weight in GDP in relation to the Monetary Union of the EU. The post-2008 period is characterized by a decrease in deviations from the euro area, but this is at the expense of lower investment activity and a less stimulating role of the investment in real GDP growth.

5.2. Velichkov, N., Public and Private Domestic Demand and Economic Growth in Bulgaria, Conference Proceedings from the Anniversary Scientific Conference "Economics and Economic Theory: Problems and Interactions", Science and Economics Publishing House, UE-Varna, 2017, pp. 236-244, ISBN 978-954-21-0951-8

The purpose of the publication is to analyze the changes in public and private domestic demand in Bulgaria for the period 2001-2016, their relative importance in GDP and their contribution to the achieved rate of economic growth. It is found that private domestic demand is characterized by more pronounced variations in reported growth rates, with gross capital formation showing greater variability compared to personal consumption. In addition, there is also a limitation of the effects of private domestic demand on economic growth, which is determined by changes in foreign trade. The contribution of public demand to the recorded rates of economic growth is significantly lower in absolute terms than the contribution of private

domestic demand. It is also emphasized that the changes in public demand project the procyclical nature of the expenditure fiscal policy in the conditions of the last global financial and economic crisis and do not help to limit the recessionary decline of GDP.

5.3. Damyanov, D., Velichkov, N., Convergence of the GDP Structures of CEE Countries to the Euro Area, Book of Proceedings of 8th Annual Conference on Economic Challenges in the Context of Pandemic and War Circumstances, Monetary and Economic Research Center, 2023, pp. 115-126, ISBN: 978-619-90797-7-5

This paper attempts to find out to what extent CEE countries are converging towards the euro area in terms of their GDP structures. A beta-convergence econometric approach is applied that relies on fixed effects panel data estimation. Models for all GDP structures (production, expenditure and income) are estimated and the results for the countries within and outside the euro area are compared. The results obtained from the empirical analysis indicate that there is a process of beta convergence in the GDP structures of the CEE countries towards the Monetary Union of the EU. The intensity of this process shows certain specifics both in relation to the countries in and outside the euro area, and in relation to individual structural components. The increasing structural similarity does not exclude the manifestation of certain negative influences on macroeconomic dynamics, which could have a mitigating impact on the real income convergence.

5.4. Velichkov, N., Damyanov, D., Structural Convergence of Selected South-East European Economies to the euro area, Book of Proceedings of 65th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Varazdin Development and Entrepreneurship Agency, Croatia, 2021, pp. 50-60, ISSN 1849-7535

The study examines the structural convergence of Bulgaria, Romania and Croatia towards the euro area, applying the sigma (σ) convergence approach. For the time until the manifestation of the last global financial and economic crisis, a strong divergence of the expenditure structure of GDP compared to that of the euro area was typical for all three countries, while for the period after 2008 there is an inherent tendency towards convergence, as at the end of the period the strongest convergence is reported in Bulgaria, and the weakest – in Romania. Regarding the convergence in the production structure, it was found that it also

leads to an increase in the general structural convergence, but its internal dynamics is characterized by certain peculiarities. At the beginning of the studied time interval, Bulgaria and Romania show significant structural differences compared to the euro area, but after that a trend of increasing similarity is observed. It is primarily determined by the decrease in the share of the agricultural sector and some industries, mainly in the secondary sector. Croatia in 2000 was inherently more structurally similar to the euro area than Bulgaria and Romania. In Croatia, too, a process of increasing convergence is observed, which develops mainly in the second half of the period after 2009 and is primarily determined by changes in the shares of Construction and Information and communication and, to some extent, Mining and quarrying. From the perspective of better business cycle synchronization among euro area members and more effective monetary policy of the ECB, and in light of the countries' future membership in the Euro area, these developments are generally positive and contribute to the economies' abilities to successfully integrate into the common currency area.

5.5. Velichkov, N., Factors Determining the Economic Growth in Bulgaria, Romania and Croatia: Comparative Analysis, Proceedings of the 16th International Conference of ASECU „Global Social and Economic Challenges and Regional Development“, NSUEM, Novosibirsk, 2021, pp. 205-210, ISBN 978-5-7014-0987-1

This paper focuses on a comparative analysis of the impact of the fundamental factors on the economic growth in Bulgaria, Romania and Croatia. The study is based on the Cobb-Douglas production function, in which the rate of economic growth is defined as dependent on changes in labor, capital and total factor productivity. The empirical results show that the various factors for the GDP dynamics have a variable effect over time, with certain peculiarities between the studied countries. The period, for which relatively high positive growths of GDP are typical, is distinguished by a tendency to limit the role of the total factor productivity for the growth of the aggregate production, which is more pronounced in Bulgaria and Croatia. For the period 2009-2019, in all three countries, the contribution of total factor productivity to the dynamics of GDP is higher than the combined contribution of capital and labor, with Bulgaria showing the largest discrepancy between them. Unlike Bulgaria and Croatia, where the average total contribution of capital and labor for the last eleven years was negative, in Romania this contribution was positive and was due to capital growth.

6. CONFERENCE PAPERS PUBLISHED IN CONFERENCE PROCEEDINGS WITH SCIENTIFIC REVIEW

6.1. Velichkov, N., Income Distribution, Economic Growth and Inequality in Bulgaria, Conference Proceedings – The Economy of Bulgaria and the European Union: Innovations and Transformation, Publishing House "St. Gregory the Theologian", 2023, c. 416-425, ISBN: 978-619-7622-31-7

This paper studies the functional income distribution in Bulgaria and its relationship with the economic growth and inequality. The empirical results show that recently there has been a higher share of labor income in GDP than capital income, and a tendency to increase this difference in favor of labor income. This leads to increased structural convergence with the euro area in terms of functional income distribution, but has an adverse effect on economic growth. Moreover, the dynamics in the relative importance of the two factors of production corresponds to an increase in inequality, which gives some indication of the relationship between functional and personal income distribution.

6.2. Velichkov, N., Investment Activity by Industry in Bulgaria, Conference Proceedings – Economic Challenges: Crisis, Recovery, Sustainability, UNWE Publishing Complex, 2022, pp. 202-212, ISBN 978-619-232-619-7 (print), ISBN 978-619-232-635-7 (online)

The study examines the sectoral structure of investments in Bulgaria for the period 2000-2019. In this regard, a comparison is made of the relative importance of investments in individual economic sectors and groups of economic activities, and a comparison is made with the corresponding values for the EU. The empirical results show certain specificities of investment activity in Bulgaria compared to the EU, which refer to the higher relative importance of investments in low-productivity economic sectors and activities. Investments in these industries have weaker stimulatory effects on long-term macroeconomic dynamics, which is why they are unable to generate significant growth in the potential volume of aggregate production.

6.3. Velichkov, N., Factoral Impacts on Economic Growth in Bulgaria, Conference Proceedings – Political Economy and the Future of the World Economy, UNWE Publishing Complex, 2021, pp. 60-68, ISBN 978-619-232-467-4

In this study, the tools of economic growth accounting is used, assessing the factors determining the GDP dynamics in Bulgaria. The paper aims at solving the following research tasks: estimation of the coefficients of elasticity in the production function; measuring the change rate of the main growth factors; determining the contributions of labor, capital and total factor productivity in real GDP growth rates. The obtained empirical results demonstrate that in most years the total factor productivity has a leading importance for the rate of economic growth, and only in 2009 its contribution was negative. For capital, positive values of its contribution to growth in all years of the studied period are typical. In the case of labor, however, negative effects on the GDP growth rate are also observed, which are directly related to the unfavorable developments in the labor market for the period between 2009 and 2013.

6.4. Velichkov, N., GDP Dynamics in the European Union Countries during the COVID-19 Pandemic, Conference Proceedings – The Economy of Bulgaria and the European Union: the COVID-19 Challenge, Publishing House "St. Gregory the Theologian", 2021, pp. 399-407, ISBN 978-619-7622-04-1

The paper examines the impact of the COVID-19 pandemic on the GDP dynamics and on the GDP expenditure components in the European Union countries. The results show that in the first two quarters of 2020, the negative effects on aggregate production were more pronounced in the old member states of the Union. In the third quarter, however, the decline in the new Member States dominated over that in the old Member States. In the case of the old Member States, personal consumption plays a leading role in the negative rate of change of GDP in the second and third quarters. Personal consumption is also of prevailing importance in the decline in the new EU member states in the second quarter, while in the third quarter the strongest negative effect on the dynamics of real GDP is the foreign trade balance.

6.5. Velichkov, N., Real and Structural Convergence of Bulgaria to the Eurozone, Conference Proceedings – Economic Challenges: Crisis, Shocks, Restructuring, Policies, UNWE Publishing Complex, 2021, pp. 133-141, ISBN 978-619-232-458-2

This paper studies the real and structural convergence of Bulgaria to the euro area for the 2000-2019 period. The results show that up until 2009, the processes of real and structural convergence of Bulgaria to the euro area progress into different directions. The increase in the GDP expenditure structure divergence is accompanied by a clear trend of convergence of the real GDP per capita. The post-crisis period is characterized by a significant increase in structural

convergence and manifestation of predominantly divergent processes in terms of income per capita. It is concluded that in recent years the growth of GDP per capita in Bulgaria has not been able to induce the strongly expressed pre-crisis trend of convergence towards the euro area. This is explained by the existing peculiarities in the factor determining the macroeconomic dynamics in Bulgaria during the two distinct time periods.

6.6. Velichkov, N., Inflationary Pressure in Bulgaria: Current Aspects, Conference Proceedings – The Economy of Bulgaria and the European Union: Innovations and Transformation, Publishing House "St. Gregory the Theologian", 2023, pp. 384-393, ISBN: 978-619-7622-31-7

The paper looks at the price dynamics in Bulgaria, with the emphasis placed on the pro-inflationary influence of the Russia-Ukraine conflict. The empirical analysis of the main pro-inflationary factors shows that the current rise in prices may turn out to be a longer process over time with a possibility of intensification. The development of the military conflict, as well as the sanctions against Russia and its response, will determine the course of the inflationary process in our country. In view of the fact that the dynamics of inflation is primarily determined by the action of external factors, which mainly affect production costs, the possibilities for anti-inflationary effects on the part of macroeconomic policy are highly limited. Within the framework of the paper, some specific proposals have been made for anti-inflationary measures that can be taken.

6.7. Velichkov, N., Extensive and Intensive Economic Growth in Selected CEE Countries, Conference Proceedings – The Business in 21st Century. Bulgaria 2030 Designing the Future: New Society and a New Economy, UNWE Publishing Complex, 2021, pp. 12-18, ISBN 978-619-232-430-8

In this paper, the focus is on extensive and intensive growth factors. In view of their relative importance to the growth rate of real GDP, economic growth is categorized as extensive or intensive. Extensive economic growth is associated with quantitative changes in production factors, while intensive economic growth is associated with qualitative changes. In this regard, the role of extensive and intensive factors for the dynamics of aggregate production in selected countries of Central and Eastern Europe (CEE) for the period 2000-2019 is investigated, highlighting existing similarities and differences between them. The specific countries included in the empirical study are Bulgaria, Romania, Hungary and Croatia. It is concluded that for the

period up to the last global financial and economic crisis, the leading importance of intensive factors for growth was most pronounced in Romania. In Bulgaria and Croatia, in certain years of this period, the influence of extensive factors on growth was stronger than that of intensive factors, while in Romania and Hungary, in all years, the qualitative improvement of resources prevailed over their quantitative increase. For the period after 2009, the relative importance of intensive factors for growth in Bulgaria and Hungary increased, while in Romania and Croatia it decreased.

6.8. Damyanov, D., Velichkov, N., Economic Convergence of Western Balkan Countries to the European Union, Papers from the Ninth International Scientific Conference of the European Studies Department, Jean Monnet Centre of Excellence, Faculty of Philosophy at Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Renew EU – Recovery, Reopening and Revival, Minerva, 2022, pp. 132-140, ISBN: 978-954-8702-59-1

The countries of the Western Balkans are at different stages on their way to future membership in the European Union. The publication examines the economic convergence between them and the EU. The countries included in the study are Albania, Montenegro, North Macedonia and Serbia. In order to assess and compare each country's degree of convergence to the Union, several indicators are used, focusing on the level of GDP per capita and production structures at the sectoral level. The results reveal a moderate process of convergence, with some specificities by country, which suggests a relatively optimistic outlook regarding their future in the EU. However, the process is uneven, and in some cases divergence is also found for individual countries.

6.9. Velichkov, N., The Impact of the COVID-19 Pandemic on Gross Value Added by Economic Sectors in the EU Countries, Papers from the Eighth International Scientific Conference of the European Studies Department, Faculty of Philosophy at Sofia University “St. Kliment Ohridski” – The Call for More Europe: Ambitions and Realities, Minerva, 2021, pp. 111-118, ISBN 978-954-8702-56-0

The paper looks at the impact of the COVID-19 pandemic on gross value added by economic sectors in the EU countries. Changes in GVA are primarily determined by the dynamics of the services sector, the negative effects of which have a dominant role in the decline in GVA in the EU, which is observed in each of the four quarters of 2020 and the first

quarter of 2021. Positive impact of the service sector is observed only in the second quarter of 2021, which determines the reported relatively high growth rate of GVA in the EU in this quarter. The individual groups of activities in the service sector show strong peculiarities, which is primarily due to their different sensitivities in relation to measures related to the limitation of socio-economic life, and also to the acceleration of digitalization processes as a result of these limitations. Production dynamics in the industry sector had a negative impact on EU GVA in the first three quarters of 2020, zero effect in the fourth quarter of 2020, and a positive effect in the first two quarters of 2021. In view of the low relative importance of the agricultural sector, its contribution to the dynamics of GVA is insignificant. Within the framework of the paper, certain specifics in individual member states of the European Union, relating to the specific dynamics and structure of the GVA, are also brought out.